

WYNIKI ANKIETY: Terminologia podstawowych terminów informatycznych

data wpisu: 2018.02.27 | data publikacji: 2018.02.25

Jest wynik opracowania 22 wypełnionych ANKIET opublikowanej na tej witrynie oraz na listach STI i ELKA PTI.

Wszystkim osobom, które wypełniły tę ANKIETĘ bardzo dziękuję i żałuję, że było ich tak niewielu.

Trudno powiedzieć czy jest to próbka reprezentatywna, ale już w tak małej próbie wyniki pokazują jak bardzo różni się w wiedzy o polskich terminach podstawowych pojęć z naszej dziedziny – informatyka. Rozumiem też, że wielu wolało nie wypełniać ankiety nie będąc przekonanym, czy używany przez nich termin jest poprawny.

Niestety taki obraz nie jest pocieszający, a brak jednolitego poglądu na nazewnictwo, a tym samym na opis merytoryczny, kilku podstawowych pojęć jest poważnym problemem we wszelkich dyskusjach o zmianach i przyszłości naszej dziedziny (w tym również w dyskusji o projekcie dyscyplin).

Spróbujmy więc temu zaradzić, zapoznając się z wynikami ankiety i dążąc potem do ujednoczenia terminologii. W pierwszej części analizy umieściłem te najbardziej podstawowe terminy. Dla każdego z nich podałem w dolnym indeksie liczbę wskazań z ankiet (brak indeksu oznacza, że dany termin pojawił się tylko raz) w tłumaczeniu na polski i ewentualnie w drugą stronę na angielski. Następnie dokonałem pewnej krytycznej analizy i spróbowałem wskazać tę najbardziej odpowiednią polską nazwę – czasem też opcjonalnie kilka do dyskusji.

Część I

 # hardware -> sprzęt₂₀ (cyfrowy₂|komputerowy|teleinformatyczny₂)

 # sprzęt cyfrowy -> hardware₉ , {digital₃ |computer} hardware

Tutaj nie było wątpliwości, ale są też propozycje doprecyzowania, gdy może to być niejasne. Warto rozstrzygnąć który z tych trzech przymiotników wybrać: *cyfrowy*, *komputerowy* czy *teleinformatyczny* ? Była jeszcze propozycja *osprzętowanie*.

 # software -> oprogramowanie₂₀

Tutaj nie ma wątpliwości.

Teraz zajmiemy się nazwami specjalności według [Curriculum ACM](#)

Computing

1. Computer Engineering
2. Computer Science
3. Information Systems
4. Information Technology
5. Software Engineering

 # computing -> obliczenia 7 , informatyka 4 , komputyka 3 , przetwarzanie danych oraz algorytmów – obliczanie - teoria obliczeń

 # komputyka -> computing 3 , computics, ?????

 # informatyka -> computing 3 , computer science 6 , computer engineering 2 , ICT 2 , informatics 4

Wielu computing kojarzy słusznie z obliczeniami, co jednak z czasem się zmieniło [wg ACM z 2005 jest to: "In a general way, we can define computing to mean any goal-oriented activity requiring, benefiting from, or creating computers (...)"] – czyli po naszymu jest to **informatyka**. Propozycja tłumaczenia na komputykę nie znalazła akceptacji – wielu stawiało tutaj ? – po za tym wtedy zawód nazywał by się komputyk.

 # computer engineering -> inżynieria komputerowa 12 , inżynieria informatyczna 4 , informatyka, inżynieria komputerów

Takie jest dotychczasowe tłumaczenie tego terminu, modyfikacja **inżynieria sprzętu komputerowego** jest bliższa językowi polskiemu, ale może wtedy powinno być raczej **inżynieria sprzętu cyfrowego** lub **teleinformatycznego** – i tak dochodzimy do proponowanego **inżynieria informatyczna**. Była jeszcze pojedyncza propozycja tłumaczenia jako informatyka.

 # computer science -> informatyka 11, informatyka teoretyczna 3 , teoretyczne podstawy informatyki 2, nauki komputerowe

Ustalone klasyczne tłumaczenie, ale też użyto przymiotnika *teoretyczna, teoretyczne podstawy* – chyba powinno być **informatyka teoretyczna** (dla odróżnienia od computing) ; były jeszcze pojedyncze propozycje: *techniki komputerowe, nauka o komputerach*

 # information systems -> systemy informacyjne 20 , systemy { informatyczne 2 | przetwarzania danych }

Jest to dziedzina związana z biznesowym wykorzystaniem informatyki, stąd **systemy informacyjne**. Mamy tutaj problem, gdyż w ustawodawstwie polskim *information system* – jako fizycznie istniejący system – zostało przetłumaczone na *system informatyczny*, a z czasem po uwzględnieniu istnienia sieci na *system teleinformatyczny*. Czyli tłumaczenie jest zależne od kontekstu.

 # information technology -> technologia informacyjna 10, techniki informacyjne 6 , { technologie 2 | narzędzia 2 } informatyczne, technologia przetwarzania { informacji | danych }, **informatyka techniczna?**

 # technika informacyjna -> information technology 9 ,IT 2 , Information techniques

 # technologia informacji -> information technology 11 , ???

Tutaj spotykamy się z nierozstrzygniętym w polskim słownictwie informatycznym tłumaczeniem angielskiego **technology** – czy jest to *technologia* czy *technika*? Zajrzymy do eseju prof. [Zbigniewa Łuckiego](#): "*Proszę... nie mówmy "technologia" na technikę!*". Na tej podstawie powinniśmy zrezygnować z używania pojęcia *technologia* na rzecz **technika** – oczywiście może być *technologia* elektronowa, czy też Wydział Technologiczny. Czas przywrócić należne miejsce technice – tak jak np. nazywa się Wydział Elektroniki i Technik Informatycznych PW. A więc – **technika informacyjna**, a może nawet **technika informatyczna** (do dyskusji) na podobnej zasadzie jak **systemy informatyczne**, lub nawet **technika teleinformatyczna** (tak to już może być za dużo). Przypominam, że ten kierunek jest często oznaczany jako IT – w Polsce mało mówiące: *specjalista IT* – a może lepiej *specjalista technik { informacyjnych | informatycznych }*. W naszym przypadku warto rozważyć nazwanie tej specjalności: **informatyka techniczna**

software engineering -> **inżynieria oprogramowania**¹⁸, inżynieria programów

Tutaj nie ma wątpliwości.

---

data processing -> **przetwarzanie danych**²⁰

przetwarzanie danych -> **data processing**¹³, information processing, information technology

Tutaj mamy jednoznaczne tłumaczenie, chociaż do myślenia dają te dwie propozycje?

computer architecture -> **architektura {komputerów¹⁸ | komputera | komputerowa²}**

Praktycznie jednoznaczne tłumaczenie, ale do myślenia daje tłumaczenie *architektura {komputera | komputerowa}*, gdyż chyba jest poprawna bo nie ma computers, a może warto rozważyć: **architektura sprzętu {cyfrowego | teleinformatycznego}**.

information science -> **nauka o informacji**⁶, nauki informacyjne⁷, informatyka², metody informacyjne, informatologia²

Oba tłumaczenia są używane, ale nauka o informacji jest bardziej poprawną.

inżynieria informacji -> **information engineering**¹³, data science

Tłumaczenie jest naturalne, ale wielu stawiało ?, pytając jak ten termin rozumieć? Ciekawym jest, że na Politechnice Poznańskiej na Wydziale Elektrycznym jest kierunek Informatyka, w tłumaczeniu angielskim nazywany *Information Engineering*; trochę to trudno zrozumieć, ale teraz będzie jak znalazł – tylko kierunek zmieni swoją nazwę na *Inżynieria Informacji*. ?!!!

ICT -> **teleinformatyka**⁷, informatyka², informatyka i telekomunikacja², technologi { a | e } { teleinformatyczna | informatyczne i telekomunikacyjne | informacyjno-komunikacyjne⁴ }, **techniki informacyjno-komunikacyjne**, Info-Komunikacyjne Techniki

teleinformatyka -> **ICT**⁴, teleinformatics⁴, distributed computer systems telecommunication,???

Proszę zauważyć ile jest kombinacji tłumaczenia tego terminu - totalny bałagan. W kontekście dyskusji o tłumaczeniu pojęcia *technology* – tutaj poprawne będzie **Techniki**

Informacyjno-Komunikacyjne (TIK?), ale tak naprawdę to wersja: **informatyka i telekomunikacja** jest poprawniejsza, a przyjmując, że telekomunikacja zamienia się w informatykę (już od roku nie ma naboru na kierunek telekomunikacja na Wydziale EITI PW) należy przyjąć termin **teleinformatyka**, który pomału zdobywa coraz większą powszechność używania.

Teraz mogę już przedstawić propozycję słownika ang-pol kilku podstawowych pojęć informatycznych, które po dyskusji i modyfikacjach powinny być przez jak najbardziej znaczne grono specjalistów przyjęte jako obowiązujące w polskim słownictwie i być szeroko promowane i upowszechniane:

- hardware - sprzęt ({cyfrowy | teleinformatyczny })
- software - oprogramowanie
- computing - informatyka
- computer engineering – inżynieria {komputerowa| teleinformatyczna }
- computer science – informatyka teoretyczna
- information systems – systemy informacyjne
- information system – system teleinformatyczny
- information technology – technika { informacyjna | teleinformatyczna }
- information technology – informatyka techniczna
- software engineering – inżynieria oprogramowania
- data processing – przetwarzanie danych
- computer architecture – architektura {komputerowa | teleinformatyczna }
- information science – nauka o informacji, informatologia
- information engineering – inżynieria informacji
- Information Communication Technology (ICT) – { teleinformatyka | informatyka i telekomunikacja }

Część II

W tej części zamieściłem mniej istotne, ale równie ważne i często używane terminy informatyczne. Również i tutaj widzimy znaczne rozbieżności w podawanych tłumaczeniach. Opisując je, w indeksie dolnym podaję liczbę wskazań danej nazwy (brak indeksu oznacza jednokrotne wystąpienie). W analizie starałem się podać najlepszą odpowiednią nazwę, kierując się uzyskanymi wynikami.

Dobrze by było również i tutaj zrobić porządek w polskiej terminologii, ale można to też pozostawić specjalistom posyłając do nich apel, aby jednak dbali o poprawne nazewnictwo. Często bowiem przyjmowana jest nazwa wprowadzona przez osoby nie mające odpowiedniej wiedzy merytorycznej, nie rozumiejący istoty nazywanego terminu – w rezultacie powstaje niezrozumiały żargon.

 # data base system -> system bazodanowy ¹¹, system bazy danych ⁶;
 # information retrieval -> wyszukiwanie informacji ¹⁰, { przetwarzanie | przechowywanie | odkrywanie | odzyskiwanie ³ } informacji

Tutaj nie większych problemów, wskazane, przez większość, nazwy są poprawne.

 # computer graphics -> grafika komputerowa ¹⁷

Tu nie ma wątpliwości, chociaż poprawniej to powinna być **grafika cyfrowa** w odróżnieniu do *grafiki analogowej* – ale nie mieszajmy już w tej farbie.

network -> **sieć** ¹³ , przetwarzanie sieciowe
sieć komputerowa -> **computer network** ¹⁵
sieć rozproszona -> **distributed network** ¹⁵ , distributed system network

Tutaj nie ma wątpliwości – można pomijać przymiotnik *komputerowa oraz rozproszona*.

sieć internetowa -> **internet** ¹⁰ (network ⁵)

W zasadzie można używać tylko terminu internet bez dodatku sieć; co więcej **internet** powinniśmy pisać małą literą [zob. Miodek, Bralczyk]

Web page -> **witryna** ⁴ , **strona** ² { **internetowa** ¹¹ | sieciowa ³ }, strona WWW
witryna -> **web page** ⁹ , Web site ² , ??

Jak widać nawet z web page mogą być problemy, ale witryna i strona powinny się jakiś pogodzić;

e-service -> **e-usługa** ⁷ , usługa w internecie ² , usługa { sieciowa | zdalna | na odległość |online }, usługa świadczona drogą elektroniczną ²

Wydawało się, że ten termin powinien być już jednoznacznie tłumaczony; niestety mamy wiele propozycji – może pozostać **e-usługa**, ale poprawnie chyba powinna być **usługa zdalna**; chociaż w ustawie jest *usługa realizowana drogą elektroniczną*.

cybersecurity -> **cyberbezpieczeństwo** ⁹ , **bezpieczeństwo teleinformatyczne** ³ , bezpieczeństwo { systemów | cyfrowe | sieciowe | cybernetyczne |w sieci ² }
bezpieczeństwo sieci i systemów -> **security of network and systems** ² , { cyber ⁷ | network ⁴ |system ² } security, cybersecurity of networks and systems

Mamy tutaj spory bałagan w nazewnictwie. Upowszechnił się termin **cybersecurity** (używany głównie przez Amerykanów, wojsko i NATO) tłumaczony powszechnie na **cyberbezpieczeństwo** (i pochodne cyberatak, cyberprzestrzeń). W EU w dyrektywie NIS termin cyber pojawia się tylko 4 razy w nazwach instytucji, a stosowany jest termin **security of network and information systems** , który jest tłumaczony jako **bezpieczeństwo sieci i systemów informatycznych** – co może być w skrócie nazwane **bezpieczeństwo systemów teleinformatycznych**.

embedded system -> **system wbudowany** ¹⁷ , system { rozszerzony |podporządkowany }

W zasadzie nie ma wątpliwości, ale są też inne jednostkowe propozycje.

Internet of Things -> **internet rzeczy** ¹⁵ ,internet przedmiotów ³

Takie tłumaczenie jest powszechnie przyjęte, chociaż puryści uważają, że przedmiotów jest bardziej prawidłowe – w sumie jednak nie opisuje to rzeczywistości, czyli: system wbudowany sterowany przez internet – ale trudno będzie z przyjęciem tego terminu, bo większość nie informatyków uważa, że IoT jest wynalazkiem XXI wieku. Nie wiadomo też po co po angielsku jest to pisane dużą literą.

intelligent system -> **system inteligentny** ¹¹
sztuczna inteligencja -> **artificial intelligence** ¹⁸ (**AI**)

Tutaj mamy prawie jasność

 # cloud computing - obliczenia w chmurze 8 , przetwarzanie w chmurze 8 ,
chmura obliczeniowa 4 , zdalne przetwarzanie

Tutaj pierwotne tłumaczenie wynikało z braku zrozumienia czym jest **cloud computing** (to na nowo opakowana wersja outsourcingu podłączona do internetu). W chmurze – w zdalnym przetwarzaniu dokonywane jest przetwarzanie zgromadzonych tam naszych danych, przy czym tylko w jakimś procencie przetwarzanie to może polegać na obliczaniu. Stąd preferuję **przetwarzanie w chmurze** co już zyskuje akceptację.

 # Big Data -> gigadane 4 , { duże | wielki} bazy danych, wielki zbiór danych, { rozległe | masowe | mega } dane, obliczenia wielkiej skali, big data

Tutaj również wielu piszących o Big Data nie ma pojęcia o czym mówi. W tym wypadku otrzymane propozycje świadczą o chęci znalezienia odpowiedniej nazwy tłumaczącej czym to jest. Może się uda to jakoś opanować w miarę cywilizowania tej usługi. Na razie gigadane lub **Big Data**.

 # uczenie maszynowe -> machine learning 14

Ten termin ma powszechnie uznane tłumaczenie, ale też chyba już przestarzałe, gdyż uczenie się odbywa się z wykorzystaniem jakiejś aplikacji dostępnej przez internet – czyli zdalne uczenie się

 # e-learning -> e-kształcenie 5 , e-nauczenie 2 , e-uczenie się , e-szkolenie,
nauczanie { przez internet 2 | nauczanie przez sieć | na odległość 2 | online} , kształcenie online , zdalne nauczanie 2

Wydawało się, że ten termin jest dobrze rozumiany i nazywany – ale jak widać po liczbie propozycji nie jest to prawda – więc jak nazwać e-learning – wg mnie może być e-kształcenie, ale poprawnie powinno być zdalne uczenie się , a nie nauczanie, bo wtedy powinno być e-teaching.

W dniu 23 marca 2018 zamykam modyfikację wyników tej ANKIETY, ale oczywiście wszelkie do niej komentarze są mile widziane poprzez KONTAKT.

Wszystkim 22 osobom, które wypełniły tę ANKIETĘ serdecznie za to dziękuję.